СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 113. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 15-го травня 1936. — VOL. XLIV. No. 113. Jersey City, N. J., Friday, May 15, 1936. THREE CENTS

ПОВЕНЯНИ ДІСТАЮТЬ ЧЕРГОВУ ПІДМОГУ

ІСТОН (Па.). — Український Комітет для допомоги повенянам дістав від Обеднання першу допомогу, в сумі $60, які то гроші він розділив поміж шістьох потерпілих від повени українських родин, які отсим складають за цю допомогу жертводавцям і Обеднанню щире спасибіг. — Микола Підгайний.

ЗАКОНОПРОЕКТ ФРЕЙЗІЕРА-ЛЕМКЕ ПОВАЛЕНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Конґрес повалив голосами 235 проти 142 законопроект Фрейзіера-Лемке, на основі якого булиб випустили $3,000,000,000 на викуп фармерських морґеджів. Великий вплив на таке рішення мав лист Американської Федерації Праці, підписаний през. Ґріном, у якому Федерація заявилася проти такого законопроекту. На її думку, він веде до інфляції, себто до обниження доляра, що зле відбилосяб на платнях робітників.

ТАКОЖ ПРОВАЛИЛАСЯ ЛЕМАНОВА „СУСПІЛЬНА ЗАБЕЗПЕКА".

ОЛБАНІ — У стейтовому сенаті републиканські асемблимени повалили проект ґубернатора Лемана, який він назвав „суспільною забезпекою". Його проект мав на ціли поміч сліпим, дітям-калікам, вагітним матерям і т. д.

Републиканський спікер Бирнс, пояснюючи, чому він і товариші є проти нього, сказав, що цей проект має на увазі не так добродійства людей, як те, щоб зискати голоси для демократичної партії у надходячих виборах. На ці реформи стейт тепер не має грошей, отже з проекту Лемана вийшлоб хіба те, що створили би пару нових департаментів з „джабами" й позволилиб іще більше розпаношуватися бюрократії.

СТРАЙКАРІ ЗДЕРЖУЮТЬ КОРАБЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Заходами моряків, що вийшли в нюйорських доках на страйк, стримано на півтори години корабель „Рузвелт", що пустився був у дорогу до Европи. Страйкарі зробили зажалення, що на караблі, всупереч морським законам, знаходиться некваліфікована залога. Федеральна інспектура зарядила слідство, і тому здержано корабель.

ГЕРОЇЗМ РОБІТНИКА ЗАПОБІГ ЕКСПЛЬОЗІЇ.

СОМЕРВИЛ (Ню Джерзі). — В середу пополудні шаліла понад стейтами Нової Анґлії злива і буря з громовицею. В Сомервил грім ударив у тенк, в якому знаходилося 110,000 ґальонів ґазоліни, й запалив його. Це побачив робітник Крілі і з нараженням власного життя скочив на верх тенку та задушив вогонь іще заки він встиг дістатися до середини й спричинити вибух. Недалеко цього тенку з ґазоліною знаходиться великий ґазовий резервуар, що містить у собі 500,000 кубічних стіп ґазу. Вибух тенку був би спричинив також вибух ґазу й потягнув за собою знищення великої частини Сомервилу. Героїзм одного чоловіка відвернув це нещастя.

БУВШИЙ ҐУБЕРНАТОР АЛФРЕД СМИТ НА РОЗДОРОЖЖІ.

НЮ ЙОРК. — Алфред Смит, який колись відгравав у демократичній партії одну з головних роль, а навіть у 1928 році кандидував з її боку на президента, не знає, що має робити далі. Він розійшовся з Рузвелтом і іншими прихильниками „Ню Ділу", скритикувавши їх гостро в своїй промові кілька місяців тому, Тепер він сам не знає, чи їхати на конвенцію демократичної партії, що має незадовго відбутись у Філядельфії, чи може сидіти вдома. Він боїться, що колиб не поїхав, то інші подумалиб, що його „не допустили".

ПІДСТАВЛЯЄ ЗАТРОЄНЕ МОЛОКО.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС (Н. Й.). — Люсія Віскузі, якої діти пересварювалися з дітьми сусіда, порішила пімститися на сусіді і його родині, зложеній з десятеро душ, та підставила їм під двері фляшку з затроєним молоком. Але поліцай зловив її на цьому і її арештували.

ПРИЧИНИ ПЕРЕСТУД І ІНФЛЮЕНЦИ.

КАНЗАС СИТІ (Мізурі). — Перед медичним товариством проф. Е. Сівол видвигнув теорію, що розсадниками бакцилів перестуд і інфлюенци є деякі люди, що мають носові заглиблення в постійному закатаренні. В товаристві таких людей можна скоріше перестудитися ніж на продуві чи холоді.

РОБОТ БУДЕ ГОВОРИТИ ПРО УСПІХИ МАШИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент праці замовив в одній фабриці в Пітсбурґу машинового чоловіка, робота, який на виставі в Тексасі має виголосити промову про всі ті блага, що їх принесла машина для людства. Говорити він буде про велику поміч машини у продукції, комунікації, науці і т. д., тільки не згадуватиме нічого про безробіття.

ПАПА ЯК ІТАЛІЙСЬКИЙ ПАТРІОТ.

Коли держави світа вагаються щодо цього, яке їм заняти становище супроти заґарбання Етіопії Італією, папа виразно зазначує, що радий, що війна в Етіопії вже скінчена, та ще тепер могтиме наступити замирення в Европі. Прилучення Етіопії до Італії папа вважає, як видно з його заяви, кроком зовсім природнім, з яким треба всім погодитися.

НІМЕЦЬКІ ІМЕНА ТІЛЬКИ ДЛЯ НІМЦІВ.

У Німеччині йде аґітація за те, щоб набудуче тільки німецькі діти могли діставати німецькі імена, а діти чужинців називати при хрещенні тільки іменами заграничними. Тим способом кожного мешканця Німеччини вже по імені можна буде пізнати, чи він німець чи чужинець. Тільки у виїмкових випадках уряди цивільного стану можуть позволяти на чужинецькі імена для німців, нпр. коли батько або мати є чужинцями.

ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД ЕМЕРИТУРОЮ.

Дня 2. квітня застрілився у Бережанах старший постерунковий Станислав Марковський, що був у складі постерунку поліції в Бережанах. Причиною самогубства був, як кажуть, страх перед перенесенням його на емеритуру. Лишив жінку й восьмеро дітей. Прожив 51 років.

ОСТАННІ КОЧОВИКИ В ЕВРОПІ.

В македонских горах живе племя каракачів, що не сидять на одному місці, тільки як цигани мандрують з місця на місце. Каракачі прийшли до Македонії з Греції (Епіру). Єдиний їх маеток це великі стада овець, що є власністю цілої родини. На витревалих кониках або мулах гонять ті стада з місця на місце, не знаючи над собою ніякої адміністраційної влади, та не платячи ніде податків. Вони не відбувають ніде військової служби, а одиноким володарем є голова родини, що поводиться зовсім автократично. Він одинокий має право зноситися із зовнішнім світом. Ці зносини зводяться до виміни сирів, які вони виробляють, на ріжні потрібні їм річи. Живуть у шкіряних шатрах зплоскими дахами і є незвичайно честилюбні та завзяті. Нападені іншими ватаґами, бороняться до загину, але самі ніколи не нападають. Всякі спроби поселити їх на одному місці не повелися.

ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ.

Самбірський суд засудив за спроневірення управительку почти в Ляшках Мурованих на півтора року вязниці з припиненням на 5 літ.

ГРОШІ ПРИНОСЯТЬ НЕЩАСТЯ.

Один жебрак у Барцельоні дістав несподівано спадщину 30,000 пезет. Він не хотів її приняти, бо дійшов до пересвідчення, що гроші приносять завсіди нещастя.

ПАНАХИДИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.

Волинський консистор видав обіжник до духовенства своєї дієцезії з поясненням, що панахиди українською мовою за упокій визначних українців можна відправляти на домагання парохіян без окремого кожноразового дозволу дієцезіяльної церковної влади.

ТРАҐІЧНА ПРИГОДА ПАЧКАРІВ НА ГРАНИЦІ.

До снятинського шпиталю привезли Романа Колотила, якого тяжко пострілила гранична сторожа. Він перейшов нелеґально границю і вертався з Румунії з двома пачкарами. На вид граничної сторожі румунські спільники втекли, а Колотило дістав кулю в ногу. При ньому знайшли кіш із фляшками румунської горівки.

ЗАБОРОНА ПУБЛИЧНОГО ВЖИВАННЯ РАДІЯ.

Новий королівський декрет в Італії забороняє власникам радіових апаратів і урядовцям публичних інституцій вживати голосники на майданах і вулицях. Трансмісії на відкритому повітрі з подій або промов державного значіння вимагають кожноразового дозволу префекта на підставі уповажнення міністерства преси і пропаґанди,

ХОТІВ ОПИНИТИСЬ У ВЯЗНИЦІ, БО НЕ МАВ ЗАСОБІВ ДО ЖИТТЯ.

У тернопільськім слідчім виділі зголосився безробітний аґроном Станислав Каливода й обвинуватив себе в підпалі стирти сіна в одному селі Копичинеччини. Та слідство устійнило, що Каливода вмисне видумав усю цю історію, щоб опинитись у тюрмі, бо не мав ніяких засобів до життя, а у вязниці міг мати безплатний харч і мешкання. Каливоду не арештували.

ПРОЦЕС ЧЕРНОВЕЦЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ГРОМАДИ З З ЗАРЯДОМ МІСТА.

Перед ревізійним судом у Чернівцях відбувся кілька тижнів тому процес проти заряду міста. Позовницею була черновецька грек.-кат. громада, якій заряд міста не дозволив будувати церкви на одній з площ Чернівців. Ревізійний суд рішив, що він некомпетентний рішати цю справу та що гр.-кат. громада може тільки внести відклик до міністерства внутрішніх справ.

ПІД РІДНУ СТРІХУ.

На підставі закону про амнестію вийшов з тюрми в Ґрудзьондзу й вернувся у рідне село Ценів, бережанського повіту, Іван Атаманьчук. Арештований у вересні 1390 року, станув разом з 9 українцями з Ценева й Конюх перед судом присяглих у Бережанах, обвинувачений у приналежності до Української Військової Орґанізації й саботажових підпалах, На підставі вердикту присяглих суддів трибунал засудив його 29. вересня 1931 р, на кару 7-мох років тюрми. З тієї кари відбув пять років і шість місяців.

ШЛЯХЕТЧИНОЮ МОРОЧАТЬ ЛЮДЯМ ГОЛОВИ.

Як повідомляє ПАТ, серед нащадків давньої ходачкової шляхти в Самбірщині виступає сильна тенденція обеднуватися в т. зв. „лицарські союзи", що спираються на давні шляхетські традиції, очевидно з польонофільським підкладом. Акція вийшла з села Кільчич Шляхотських і поширилася на інші села, де жила колись т. зв. ходачкова шляхта. Досить сказати, що акцію веде „Товаржиство розвою зем всходніх", щоб зрозуміти її шкідливість для української справи.

ДОКАЗ ЛЮБОВИ.

В анґлійському місті Брайтон грабар знайшов на цвинтарі пакет. У пакеті лежав людський палець від ноги і такий лист: „Дорога Рене! Тепер я вже знаю, що Ви мене не любите. Але я все ще люблю Вас і посилаю Вам доказ свого кохання. Коли Ви дістанете цей доказ, може зрозуміете мое щире і сильне почування. Лес". Поліція ствердила, що Рене це старша доглядачка хорих у міському шпиталі в недалекому місті. Найцікавіше те, що долучений до любовного листа палець не є власністю автора листа, а мабуть украдений у шпиталі після операції якогось недужого.

СУЧАСНЕ ОГОЛОШЕННЯ.

У „Праґер Прессе" прочитали ми недавно таке оголошення: „Не маючи ніякої змоги знайти праці, я готов передати себе в розпорядження будького вченого, який хотів би перевірити над живою людиною медичні та хемічні експерименти". Редакція додає до цього таке пояснення. Автор має 35 літ, 8 дітей і 4 роки вже без праці. Коли ми надрукували його дивне оголошення, то не тому, щоб йому допомогти знайти таке заняття, які він пропонує, а щоб звернути на нього увагу добрих людей.

МАМУТ НА ВОЛИНІ.

В селі Липя під Дубном знайшли при копанні криниці у глибині 15 метрів кости мамута. Біля них знайдено останки кремяних спис, сокир і стріл, якими мабуть вбито звіря. Один зуб важить 8 кґ. і зберігся дуже добре. Справою занялись археольоґи.

ПАРИЖ БУДУЄ ПРОТИҐАЗОВІ СХОВИ.

Під поверхнею площі де Фет у Парижі побудували ґазовий схов, у якому можуть вигідно поміститися 8,000 осіб. Схов знаходиться у глибині 82 метрів під землею. В найблизчому часі Париж має дістати 130 таких протиґазових сховів.

ЗНАЙШЛИ ДОНЬКУ ФАРАОНА ХЕОПСА.

Біля єгипетських пірамід підчас розкопування ґрунту знайшли саркофаґ княжни з четвертої династії фараонів. Археольоґи думають, що це тлінні останки доньки фараона Хеопса, який побудував другу піраміду.

ЗАПОВІДАЄ ПОЛЬЩІ СУМНИЙ „ЗАВТРІШНІЙ ДЕНЬ"

ВАРШАВА (Польща). — Редактор М. Недзялковський пише в „Роботніку" з 26-го квітня б. р., що в Польщі вже люди не видержують, що фатально перетягнено струну, та що тому має Польща до діла з такими крівавими демонстраціями, як ті, що відбулися в Кракові й у Львові. Це все, пише Недзялковський, польський уряд хоче затушувати, але правду таки годі сховати. З такої політики уряду годі сподіватися добра для Польщі.

ПРОТИ ПОЛІТИКИ ЧУЖИХ ІНТЕРЕСІВ.

УЖГОРОД (Закарпаття).—Ужгородська „Свобода" доносить, що поділ населення Закарпаття на кацапів і українців є на руку мадярам, які глядять на Закарпаття як на свою кольонію і яким не треба свідомого національно населення. Поділ є теж добрий для чеських шовіністів, які глядять на населення Закарпаття як таке, що повинно засимілюватись, або вигинути, а своє місце відступити „панівній нації". Такі політики є можливі на Закарпатті, бо там кацап скорше згодиться з мадяром, чехом чи жидом, ніж з українцем. „Свобода" взиває розумних людей, щоби призадумались над тим, що „в нашій країні є лиш один народ, і що цей народ є етноґрафічно, язиково тим самим народом, що живе по другім боці Карпат, який і зветься народом українським. Мова, література, релігія, звичаї народні, спосіб господарки, будування домів і взагалі культура одна і та сама". Лише чужі інтереси і чужа політика розбивають тут один нарід. І тому, пише „Свобода", вже крайня пора прогнати аґентів чужих інтересів і зрозуміти, що ближча сорочка тіла ніж кожух; ближчий українець українцеві ніж чужий.

НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА.

ЛЬВІВ. — Відбувся літературний вечір „Вісника". Вступне слово виголосив д-р Д. Донцов. Зясував ідеольоґічні підстави творчости авторів, що гуртуються біля „Вісника". Рецитували поезії: Богдан Кравців, Олена Теліга, Евген Маланюк. Рецитували свої твори і Леоніда Мосендза й Олега Ольжича. Дуже миле враження зробила своєю появою Олена Теліга, що дуже вдатно окреслила становище до життя, до мужчини. „Новий Час" пише про цей вечір іще таке:

„Гурток авторів, що виступали на вечорі, лучить одна спільна ідея: Україна понад усе, Україна — без хоробливих сентиментів, без декадентської туги, без тепловатих зітхань — нова Україна! Гурт поетів, для яких поезія це не штука для штуки. Їх поезія своєю формою й новим змістом мусить запалювати душу до боротьби, до чину. Це поети нашого національного ренесансу".

В середині програми, як бажане інтермецо, К. Ґвоздецька відіграла „Сонату апасіонату" Бетовена. Це фортепянове сольо причинилося до піднесення настрою вечора. Салю вщерть виповнила була публика, головно молодь.

В АВСТРІЇ НОВИЙ ЗАКОЛОТ.

ВІДЕНЬ. — Клерикальний канцлер д-р Шушніґ примусив князя Ернста Штаремберґа, заступника канцлера, до резиґнації. Тим чином скінчилася доба співпраці клерикалів з фашистами.

РОЗПОРЯДОК ДЛЯ КРИТИКІВ.

БЕРЛІН. — Так бувало, що критичні рецензії про драматичні твори, що їх відгравано в театрі, появлялись у ґазетах майже в тім часі, коли кінчилася в театрі премієра. Подібне бувало і з музичними продукціями. У звязку з тим націстичний міністер пропаґанди видав приказ, що критики можуть поміщувати свої критичні завваги, коли вже певний твір передумають, значить, принаймні щойно пополудні наступного дня по виставі.

ПОГОЛОСКИ ПРО АРЕШТИ СЕРЕД ҐВАРДІЇ ГІТЛЕРА.

ЛОНДОН. — „ Ди Дейлі Геральд" доносить, що має інформації, що впродовж останніх двох тижнів арештовано коло 200 осіб з прибічної сторожі Гітлера, підозрілих у замаху на життя канцлера та в змаганні довести до державного перевороту.

ГІНДЕНБУРҐ ПОВЕРНУВСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Цепелін „Гінденбурґ" відбув поворотну подорож з Лейкгорст до Франкфурту в часі 48 годин і 28 мінут. Це новий рекорд на того роду подорож. Екенер сподівався відбути дорогу впродовж 45 годин, але не було відповідного для цього вітру.

ФРАНЦІЯ ПОВОЛІ ВИМИРАЄ.

ПАРИЖ. — Франція далі на шляху вимирання. В 1935 році було 19,476 смертей більше ніж народин.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИГАДУЮТЬ ДОБРОДІЙСТВО

В Америці маємо такі величезні асекураційні компанії, з такими великими капіталами і з такими великими впливами, що ледви чи є тут яка доросла людина, що про них не чулаб чи не зналаб. Вона навіть мусить про них знати, бо про це дбають хмари ріжних аґентів, які полюють на кожного, хто ще не вхоплений такою асекураційною компанією.

Здавалось би, що супроти цього вже безпотрібно видавати величезні суми на те, щоб далі популяризувати імена тих компаній, а як не імена, то принаймні той бизнес, який вони ведуть. А саме про те останнє хочемо і ми згадати. Бо ось ми свідками, як цілий тиждень ведеться при помочі радія обєднана пропаґанда найбільших американських асекураційних компаній за те, щоб охоронити майно тих компаній, їхні інвестиції, а далі, щоб притягнути до себе дальші ряди нових членів. Ми бачимо, що йде пропаґанда за те, щоб виказати, що в тих, таких хитких економічних часах асекурація являється ще найкращою фінансовою інвестицією та що вона є дійсним добродійством у порівнанні з тими всіми золотими бизнесовими інвестиціями, що підчас крізи і депресії давали замісць золота — грушки на вербі.

Наша орґанізація не має великих засобів фінансових на такі цілі як пропаґанда. Великі асекураційні компанії дбають тільки про грошевий бизнес. Це їхнє головне завдання. Та для нас існують в нашій установі ще інші цілі, дорогі нашому серцю, нашій ідеї. Для нас найважнішою вимогою попри забезпечення вложеного в нашу інституцію гроша є ще дбати про культурні й національні потреби обезпечених, дбати про їхню національну душу. Значиться, що ми мусимо дбати, щоби був будований нами капітал грошевий, а разом з ним і капітал національний.

Для такої цілі не можна людей купити. Такої цілі не можна осягнути ніякими платними аґентами, що працюють тільки для платні. Тут треба — душі. І треба співпраці усього громадянства. Бо така установа як У. Н. Союз — це громадська інституція. Бож вона сповняє великі громадські функції в нашім житті, й то на ріжних ділянках. І то такі функції, які відносяться до всієї нації, які дорогі кожному з нас, без огляду на те, чи хто має асекураційну грамоту Союзу.

Тому в часі, коли великі американські установи обєднуються, щоб цілий тиждень вести освідомлюючу кампанію в асекураційних справах, ми теж повинні собі пригадати, що треба нових членів і нашій установі. Требаж держати кріпко у своїх руках ту інституцію, що так совісно вивязується зі своїх фінансових зобовязань, та що боронить рідну справу і далі орґанізує й освідомляє нашу іміґрацію.

ОГНИЩЕ ПОЖАРУ НА СХОДІ

Зовнішня Монголія — що це за штука? Чому притихли японці на Далекім Сході і починають ворушитися на границі з Монґолією, що перебуває під советськию впливом?

Річ дуже проста: японці в своїх военних плянах на Далекім Сході опізнилися. Від 1931 року Москва укріпила Далекий Схід, зосередивши там велику скількість добре озброєного війська. Тому японці мусіли шукати іншої болючої точки для советської стратеґії: це має бути Зовнішня Монґолія. Із цієї країни японське військо може вдарити на сибірську залізницю і перервати її по середині. Тоді далекосхідня советська армія булаб як у мішку, і втратилаб свою небезпеку для японських островів.

Зовнішня Монґолія була в російських руках ще за царської влади. Аж до 1912—18 рр. У зовнішній Монголії були російські дорадники, російське військо (козаки) та урядники. Після російської революції в Монґолію прийшли японські аґенти, що були в згоді з російськими білоґвардійцями. Після перемоги большевиків над білою ґвардією в Монґолії почався революційний рух, піддержаний з Москви. Проти місцевих монгольських князів боролася монґольська „національна революційна народня партія". 1924 року ця партія з допомогою російського советського війська проголосила Монґолію народньою републикою. В цій републиці владу має по імени тільки „національ-революційна народня партія", а на ділі ціла Монґолія підпорядкована аґентам Москви. Монґольська народня република має приятельський договір з СССР, що дозволяє московським аґентам командувати над монгольським військом та кермувати господарським життям цієї великої країни. Москва за останні роки перевела широку реформу в монгольськім війську: монгольська армія була змоторизована, вона має до 150,000 людей, із них велике число кінноти. Москва готується до бою не на своїй, а на чужій (монгольській) землі. Навіть втрата Монголії не принесе ганьби й нечести для СССР, бо, скажуть у Москві, то билася „самостійна держава" Монголія проти японського імперіялізму, а СССР тут не має що робити. Але вразі успіхів монгольської армії проти японців, советський уряд постарається використати ситуацію так, щоб прогнати Японію навіть з Манджурії.

Багато говориться й пишеться тепер у світі про „расову спорідненість" монголів і японців та що, мовляв, Японія цією пропаґандою за жовту расу може притягнути до себе азійські жовті народи.

Це все не має ґрунту в політиці. Жовті японці почали в першу чергу гнобити жовтих таки корейців та китайців. А білі російські комуністи зорґанізували з жовтих китайців кілька „червоних армій", що бються в Китаю з своїми противниками не - комуністами. Москва веде в Азії іншу національну політику, як це ми бачимо в европейській частині советського Союзу. Покищо Москва вміє ті рухи напівдиких пастуших народів використовувати в своїм інтересі проти своїх ворогів, зокрема проти Японії. Навіть на Далекім Сході, на „Зеленім Клину" Москва веде іншу політику, ніж у своїх західніх европейських провінціях, як Україна і Біла Русь. Тому не можна сказати наперед з певністю, що Москва буде на Сході розбита. Катастрофа червоної армії може настати лише тоді, коли наступ на СССР почнеться одноразово зі Сходу і з Заходу.

С. Н.

СХІДНЬО-ГАЛИЦЬКІ ПОЛЯКИ

У варшавському „Курері Польськім" зприводу траґічних львівських подій помістив статтю професор львівського університету, д-р З. Лемпіцький. У цій статті (заголовок: „Сумне місто") автор між іншим пише:

„Розклад урядового табору витворив у Львові під політичним оглядом нездорову атмосферу. Серед інтеліґенції можна запримітити прояви розбиття і розпуки та нездатність до активної і творчої праці.

„Відносньж адміністрації — небезпечна річ, якщо надто часто на відповідальні становища даного міста присилають чужих людей, з цим містом зовсім незжитих, що не розуміють його потреб, щойно мусять учитись і знайомитися з місцевими відносинами, причому підпадають посторонним впливам.

„Якщо підчас оборони Львова центральні власті не зраджували найменшого зрозуміння для справ Львова і Східньої Галичини, то треба було сподіватися, що вміжчасі, хочби на тлі студій українського питання, це знання поглибиться. На жаль, так не сталося. Зокрема фатальне те, що на справи Львова і Східньої Галичини мають вплив люди з інших кресових околиць, що часто зовсім не розуміють підложжя справ Східньої Галичини, а **всі зусилля, що йдуть у напрямі закріплення положення поляків на цьому терені, відкидають з місця окресленням цих змагань, як ендецьких.**

„Недоцільне теж посилання на терен урядовців з інших околиць Польщі, чи видавання рішень чинниками немісцевими і з настроями не найкраще обізнаними.

„Маю вражіння, що сумні й траґічні події у Львові повинні служити не тільки як пересторога з огляду на деякі прояви, питомі для всієї держави, але теж першусього як пересторога у відношенні до тієї частини держави, якої вдержання при Польщі коштувало стільки молодечої, а навіть дитячої крови".

Словом, на думку проф. Лемпіцького, єдині „специ" від справ Східньої Галичини — це східньо-галицькі поляки. Якщо вони займалиб тут усі становища, то Східня Галичина булаб затишним раєм і не булоб траґічних подій з четверга, 16. квітня. Хоч крівавий четвер у Львові не був відокремленим явищем. Хоч його попередили події в Кракові, в Ченстохові.

А в Кракові — ще й у додатку — найвище урядове становище займав галицький уроженець, д-р К. Світальський...

Словом — на думку проф. Лемпіцького — в східньо-галицькій дійсності найважніша річ, щоб тут **„усі зусилля йшли в напрямі закріплення положення поляків"** та щоб цих зусиль не окреслювано, **„як ендецькі".**

Голос проф. Лемпіцького „згідно" достроюється до тих голосів, що впали з боку східньо-галицьких чинників після крівавого четверга у Львові. Причиновий звязок подій 14. і 16. квітня у Львові ще оконечно і всеціло не устійнений. Безперечно, при іншій тактиці відповідальних чинників інакший був би розвиток подій у цих двох фатальних днях. З відомих причин не можемо ближче спинитися над основнішим насвітлюванням їх.

Всеж одно безсумнівне: над Краковом, Ченстоховою, а найяркіше понад Львовом пересунулася тінь червоної Москви. В траґічних днях, вдаряючи в струни пануючої нужди, відповідно вихісновуючи потягнення відповідальних чинників влади, спробували аґенти Третього Інтернаціоналу спекти свою печеню і перевести весняні маневри.

І ось у такій ситуації всі польські східньо-галицькі чинники своїй публиці вміють пригадати тільки одне: традиції боротьби за Львів, українську небезпеку! І домагаються тільки одного: скріплювання польщини в східньо-галицьких воєвідствах. Останній голос у цьому хорі проф. Лемпіцького. Він крім скріплювання тут польщини домагається ще й обсади всіх посад на терені Східньої Галичини місцевими поляками. Бо вони — мовляв — найкраще знають місцеві відносини.

На нашу думку — на ці місцеві відносини найбільш короткозоро дивляться власне східньо-галицькі поляки.

Так було у минулому, так є й сьогодні. Східньо-галицькі інтеліґентські кола за австрійських часів навчилися дивитися на все, що довкруги них діялося, з двірської веранди. Кожним поступом еманципаційних змагань українців вони хвилюються, цих змагань не розуміють і дивляться на кожний успіх досягнення украців з вузько-еґоїстичного становища. Східньо-галицький дідич тревожиться зростом свідомости українського села. А інтеліґент на наймізернішій посаді тревожиться перспективою, що зі зростом сили українства прийде конкурент.

Цеж не припадково, що найбільше баламутства в польській публичній опінії про українське питання поширила власне східньо-галицька польська інтеліґенція (леґенди про ролю ґрафа Стадіона, про український рух як віденську, а потім берлінську інтриґу).

Коли за австрійських часів з польського боку підносився часом тверезий голос на тему українського питання, то звичайно був це не східньо-галицький поляк, як от — скажім — статті ґрафа Стан. Тарновського в „Пшеґльонді Польськім" у 1866. і 1872. р.

Характеристичною рисою поведінки східньо - галицької польської інтеліґенції було: вона легковажила українців назовні, кожний успіх у нашій праці пояснювала в пресі й публікаціях Віднем чи Берліном, а водночас у паніку попадала, коли на місці доводилося їй ствердити зріст свідомости й орґанізованости українських мас.

Через ту паніку польська східньо-галицька шляхта („подоляки") в останніх передвоєнних роках зизує в сторону Москви й під проводом вшехпольських менерів попирає московський рух.

Отже не припадок воно, що східньо-галицькі польські інтеліґентські кола й сьогодні світа божого не бачать поза українською небезпекою, що вони навіть в оттакому моменті, як день 16. квітня у Львові, апелюють до комплексу настроїв польсько-української війни. Хоч на перший погляд дивовижне воно! Бо, здавалось би, не повинні мати ніяких сумнівів відносно відгомону цього апелю серед учасників макабричного похоронного походу з 16. квітня, а тимбільше серед публики, що торощила шиби в обезпечальні, в міському театрі та в сотнях крамниць Богу духа винних купців...

Дуже слабо орієнтуються східньо-галицькі поляки в східньо-галицькій дійсності, та найменше цю дійсність розуміють східньо-галицькі польські інтеліґенти, що підходять до неї під кутом своїх вигод та привілеїв, що майже поголовно вийшли з вшехпольської школи. — („Новий Час").

П. Р.

ЛІПША МОЛОДА, ЧИ БОГАТА?

(Оповідання).

(1)

Широким битим шляхом з Замулина на Недайків бив ногами замулинський господар Костира. То був один з маєтніших господарів села. Саме вчора минув рік, як поховав жінку. Тої днини він тужно вижидав, бо хоч всі знають, що в господарстві господиння конечна, то таки кождий косо дивиться на такого вдівця, що жениться скорше, як рік після смерти жінки. Костирі було байдуже, що сказали би люди в селі, та парох відгрожувався, що скорше, як за рік не дасть йому шлюбу.

Нині рік вже був за Костирою. Він вже давно, зараз після смерти жінки, став роззиратися, щоби тоді, як вже прийде час, не довго шукати. Він, хоч вдовець, та бездітний і з перших богачів, гадав, що має право до дівчини, ще й молодої, гарної і богатої. Мав на приміттю одну таку, та коли в останніх днях став обережно розпитувати, вчув, що вона вже заручена. Більше не було таких, які він взяв би. Не диво, бо по селах не багато богачів, і дівчата, ще з маєтком, віддаються скоро. Жадна не жде, аж до неї зголоситься який вдовець, бо коло неї роїться парубки... молоді і не всі бідні.

Хоч була будна днина і народ робив у полі, Костира ішов одітий, неначе би на Великдень до церкви. Іде і за собою чує:

Тап-тап, тап-тап.

Доміркувався, що за ним хтось ступає. Тепер не мав охоти балакати, тож не озирався. Став іти скорше, щоби той хтось позад нього не надігнав його. Не помогло, бо і той став скорше йти. Костира почув ходу ближче, та вже не позаду, а проворуч. Скинув туди оком і побачив Глодяка. То був другий такий вдовець в Замулині. Костира йшов лівим краєм дороги, Глодяк правим. І Глодяк був святочно одягнений. Коли зрівнався з Костирою, поздоровив його. Костира відповів і якийсь час оба ішли мовчки. Костира лівим краєм, Глодяк край правого придорожного рова.

— Чого той Глодяк в будну днину йде на Недайків, коли його поле по тім боці села? — думав Костира. — Ще такий причепурений, наче би до церкви йшов...

— Куди той Костира суне в будну днину, не йде на поле до роботи? — думав Глодяк. — Хіба на яке весілля, бо одітий по святочному?

Ішли так далі мовчки. Аж смішно було, що неначе би оба води в рот понабирали. Нарешті Глодяк перший промовив:

— Ви куди так, сусідо?

— Я? Так собі, троха в сторону Недайкова, — відповів Костира. — А ви?

— Я? — відповів Глодяк. — Хібаж не бачите, що я також на Недайків?

— Ага! Та то правда, що це дорога на Недайків.

Відповідь Костири не зробила Глодяка мудрішим. Після відповіди Глодяка Костира знав стільки, що й перед тою відповіддю. Оба знали тільки те, що оба йдуть на Недайків. Чи сусід іде аж до самого Недайкова, чи може ще далі поза Недайків, не знав жаден з них. Одному було би невигідно, як би й другий ішов до самого Недайкова; і другий волів би не мати в Недайкові товариша з Замулина. Коли так один думав „яку він орудку має в Недайкові?" другий „що він там в тім Недайкові згубив?", оба далі ішли мовчки: Костира лівим краєм дороги, Глодяк правим.

Поза тим, що оба були замулинськими богачами і нестарими вдівцями, Костира і Глодяк були неподібні до себе. Костира був кругленький, як пампух, Глодяк худорлявий; Костира низький, Глодяк як тичка. Під носом Костири був буйний чорний вус, під носом Глодяка рідке русяве щетиння. В зубах Глодяка була цигарниця, будьто би бурштинова, в зубах Костири тільки дерев'яний цибушок глиняної люльки. Зате його чоботи голосно скрипіли, чоботи Глодяка ні. Глодяк держав під пахою парасолю, Костира в руці палицю з ліщини. Хоч як Костира призирався Глодякові, Глодяк Костирі, то жаден з них не годен був у другого добачити щось таке, що показувало би, чого той другий іде до Недайкова.

Щоби мати право спитати Глодяка, чого він іде в ту сторону, Костира став йому доказувати, що як кого стати на дві пари тягла, то не повинен тримати двох пар коней. Ліпше мати одну пару коней і одну волів, бо деякі роботи ліпше робити волами. Пояснивши так, сказав:

— Я йду до Недайкова. Може знайду яку пару гідних биків. Як би знайшов, то продам одну пару коней і куплю пару биків... Ви може також до Недайкова? Чого?

— Я купив би пару міхів яблок на сушеницю, — відповів Глодяк.

— Ви, аж до Недайкова купувати яблока? Хібаж ваш сад не найбільший в Замулині?

— Та що з того, що такий великий! Шлунок моєї челяди ще більший. Торік, хоч сади були сильно зародили, то ледви стало до весни... Мало не ввесь мій запас зїла моя челядь. Може троха пішло на боки. Жінки у мене нема, я сам не годен всього припильнувати. Мені не пошкодило би, як би я оглянувся за якою наймичкою, що сама не крала би і пильнувала би, щоби інші не розтягали і не розносили моєї праці.

— І у мене так, — сказав Костира. — І в моїй хаті нема ладу. І я взяв би яку добру кухарку, що пильнувала би ключів. Найліпше було би взяти яку чесну господиню.

— Отже бачите, як воно в господарстві є без господині. Ви знаєте, як воно є, бо й ви вдовець... в хаті не маєте господині.

— А ви знаєте яку, що могли би мені нарадити з чистою совістю, як братові? — по хвилі спитав через дорогу худий Глодяк товстого Костиру.

— Як би знав яку, то сам взяв би — відповів Костира.

Балакаючи далі, оба замулинецькі вдівці вже не оббріхували себе. Костира вже не дурив Глодяка биками, Глодяк не дурив Костиру яблоками. Вже не таїлися з тим, що оба ідуть до Недайкова знайти собі дівчину.

— В Замулині є неодна гідна, — сказав Глодяк, будьто би до себе.

— Як знаєте які в Замулині, то мене дивує, що ви йдете аж до Недайкова, — замітив Костира.

— Бо мені потрібна богата. Я мушу вибудувати нову стайню. Також маю сестру. Як оженюся, або як би сестра вийшла замуж, то й скорше мушу сплатити її. Гарний гріш дістане від мене. На це нема ради, бо що її, то її. Добре обловиться той, хто возьме її, Возьме не лиш гроші. З грішми возьме гарну і добру господиню. Як би вона була у мене дома, то я не журивсь би хатою. Та вона сидить у другої сестри, що віддалась до Шурлаєва. Вона там господинею, бо та друга, замужна сестра вже третий рік хорує.

Костира зараз доміркувався, що Глодяк свою сестру хвалить так тому, бо хотів би справити його до неї. Та Костира знав, що та сестра Глодяка вже стара дівка. Щоби Глодяк не рахував на нього Костира замітив:

— В подружжі жінка все повинна бути пару років молодша від мужа. То не добре, як жінка старша, або в одних літах з мужем. Жінки скорше старіються. Деякі старіються заскоро. В перших роках тої ріжниці між віком жінки і мужа не видко. Та чоловік все повинен думати про те, що буде завтра. Чоловік жениться на ціле своє життя і повинен би ввесь свій вік бути вірний жінці. Годі не согрішити, як в жилах кипить ще молода кров, а... ну, решту доспівайте собі.

— І я кажу, що жінка не повинна бути старша. Небезпеки гріха нема, як обоє в однім віці.

Глодяк був такої думки, бо його сестра і Костира були однолітками. Костиру він тим в користь своєї сестри не переробив. Костира відповів йому, кричучи через дорогу:

— Як двоє в однім віці, то він для неї шість літ замолодий. Я все казав і кажу: Як би Господь Бог хотів, щоби обоє бували в однім віці, то Еву був би сотворив одночасно з Адамом. Воля самого Господа Бога була і є така, щоби муж був старший, бо вперед сотворив Адама.

— Справді було так, — погадав Глодяк.

— Яблоко буде довше держатися, як його сам зірвеш з дерева, — поясняв далі Костира. — Як ждеш, аж воно само впаде і ти його підоймеш з землі, то воно скоро зогниє.

(Далі буде).

Причина невідома.

Одна ґазета пише в новинці:

„У місті Підстріленцях помер боднар Клепка, проживши 147 літ. Причина смерти невідома..."

Шеф: Чи ви вже телефонували до моєї жінки, що я нині вечором не можу бути дома?

— Так.

— А вона що відповіла?

— Питалася, чи може бути того зовсім певна.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПАРАДА У ВИЛЬНІ.

У Вильні, загарбаній Польщею, святковано з великою парадою зложення в спільнім гробі тіла пані Пілсудської та серця її сина, відомого польського політика, Юзефа Пілсудського. Величано притому Пілсудського як великого польського патріота, як батька - основника воскреслої Польщі.

Що Пілсудський поміг воскресити Польщу, це правда, одначе Вильна це історична столиця Литви, і її загарбання Польщею буде все дратувати литовський народ та заставляти його добиватися назад як собі належної.

У 1919-тім році так трапилося, що Польща була могутніша, а Литва слабша; але що буде, як у будуччині трапиться таке, що Литва знайдеться по стороні переможців? Що буде тоді з гробом Пілсудських? Що буде тоді з „серцем" Юзефа, що так кохав свою Вильну, що її віддав у польську кормигу?

ІСТОРІЯ ПОВТОРЯЄТЬСЯ.

Здобуття Вильни Польщею йшло по лінії так званої ягайлонської ідеї, що змагає відбудувати велику Польщу від моря до моря, що під польським пануванням має зібрати Литву, Білорусь і Україну.

Деяким полякам це виглядає найкращим ділом для Польщі, але є кілька визначних польських істориків, між ними Міхал Бобжинський, що кажуть, що корінні поляки утратили були під кінець 18-го століття свободу якраз через свою експанзію, через загарбування великих чужих просторів.

Свято у Вильні показує, що остороги Бобжинського поляки не послухали. Їм здається, що вони мають гарантію, що історія не повториться. Чи можна мати таку гарантію?

ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ.

Ідуть поляки на литовську Вильну, як вони йшли на український Львів, в імя ідеї ягайлонської польської держави від моря до моря.

В іншій частині світа Італія преться в Африку в імя іншої історичної ідеї, ідеї римської імперії.

Ця імперія захопила була в перших віках по різдві Христа цілий тогочасний цивілізований світ. Займала вона в Европі крім Італії ще нинішню Францію, Еспанію, Бельгію, Португалію, Грецію, Болгарію, Туреччину, Югославію, Австрію, велику частину Угорщини, Німеччини, Чехії, Англії, Румунії. Крім цього Рим заняв був великі краї в Азії та в Африці.

Ця імперія розвалилася не так під натиском із зовні, як під впливом внутрішнього розкладу.

Чи й тут не повториться історія?

КОНЯ КУЮТЬ...

Що з приводу свята у Вильні поляки розбалакалися бундючними промовами, що забули на історичні лекції з власної історії, цьому не можна так дуже дивуватися. Відомо, що як дикий когут розкудкудакається, то й у руки мисливого попаде.

Та дивніше, коли „Ню Йорк Таймс" з приводу цього свята попадає теж у телячий запал та каже, що Пілсудський не був диктатор, а лідер. Виходилоб, що Польща це щось у роді конституційної держави, а не край, що стогне під обцасом військової диктатури.

Каже Рудольф Ольден у книжці про Гітлера: „Нині Німеччина знаходиться в стані варварства. Диктатура не знає закона. Вона навіть не дивиться за тим, щоб виконувати свої власні закони. Вона удержує суди й вязниці, але побіч них ставить концентраційні табори. Це управа сили, без свободи й без закона".

Чи не відноситься кождеслово з однаковою слушністю до Польщі? І хто найбільше причинився до заведення такого „ладу" в Польщі, як не Пілсудський?

СТО ТИСЯЧ НА ПАРАДУ.

„Асошейтед Прес" доносить з Вильни, що на параду Пілсудського зявилися сотки тисяч поляків та що там були люди з усіх закутин польської держави.

Парада коштувала очевидно міліони. Ці гроші видано тоді, як заможний селянин у Польщі видає на цілий рік 8 долярів на особу.

Пощо паради? Щоб задурити себе й інших, як знаменито стоїть польська держава? Мовляв, бий, жінко, яйце в борщ, най пан знає, як собі хлоп уживає.

РОЗБИШАКИ, СВОЇ Й ЧУЖІ.

Джан Співак пустив у світ книжку „Юроп ондер де Терор", у котрій описує утиски деспотичних урядів в Італії, Німеччині, Польщі, Чехословаччині й Австрії.

Як каже Ралф Ромпсон, критик „Ню Йорк Таймсу", Співак пише про деспотизм у кождій країні Европи, тільки нічого не каже про утиски населення в большевицькій Росії. Це Томпсон уважає тим більше дивним, що не фашисти перші почали брутально правити краєм, але комуністи, а фашисти навчилися жорстокости від комуністів, приміночно до піддержання капіталізму такі способи, яких комуністи вживали до піддержання комунізму.

Фашисти й комуністи сходяться в тому, що кождий уживає таких самих жорстоких способів, що його противник, і кождий говорить про жорстокість своїх противників, а мовчить про жорстокість своїх симпатиків.

ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН?

Пише Співак, що селяни на Україні під Польщею сильно бідують. Каже, що вони збідніли до того, що не можуть купувати сірників від урядового монополю, що коштують 10 грошів за пачку, та почали щораз більше вживати кресаного вогню з кременя.

Ця згадка має певну вартість. Одначе вона певно вартувала би була більше, якби Співак сказав був про большевицьку політику на Великій Україні, що довела до голоду міліони селян.

Тоді можна би вже повірити, що Співак справжній приятель українських селян. Що нам по таких приятелі, що кричить, як українського селянина бють поляки, а мовчить, як його бють московські комуністи?

УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ЖИТТЯ В 1935 Р.

(З часопису „Новий Час").

Коли хочемо говорити про наші наукові надбання за останій рік, мусимо поневолі обмежитися до них по цьому боці Збруча, бо **Східня Україна**, т. зв. УССР, іде під цим оглядом велитенськими кроками... назад. Тут ідеться тим, що залишили по собі добрі часи Грушевських, Єфремових, Курилових і ін., новогож не твориться нічого, чи краще; твориться багато нічого. Читачі „Н. Ч." пригадують напевно недавню статтю про мовознавство в УССР; як у цій ділянці, так і в інших усеньку наукову енергію скеровується тут на вишукування реакціонізму, ословлення „націоналістичних ухилів", „клясового ворога" й ведеться з ним боротьбу, що дуже часто перемінюється в нісенітнину боротьбу з маяками.

До чого докотилась „наука" по той бік Збруча, може наглядно посвідчити такий факт: В звязку з недавнім святкуванням сторіччя київського університету вибрано докторами „гонорис кавза" Сталіна — якого в своїм часі звільнили з шестої кляси гімназії — Кагановича — що має три кляси гімназії — та Ворошилова, — по фаху шлюсаря, що спинився на народній школі. Ну й докторяк, хоч куди!

Послабла в УССР теж і наукова продукція; от напр. серія термінологічних словників ВУАН, розпочатих виданнями зперед 1929. р., тепер перестала виходити. Пощож? Хіба українська мова ріжниться чимось від російської? Тут „доляр" і тут „доляр" визначає те саме, як кпив собі свого часу Вишня...

Нічого й дивного, що обовязок репрезентувати українську науку перед світом і своїми впав на нашу некоронувану Академію Наук на ЗУЗ.

Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові.

Новий Виділ НТШ — з заповзятливим проф. д-ром Іваном Раковським, як головою, та рухливим проф., д-ром Василем Сімовичем, як науковим секретарем у проводі — зрозумів уповні те важке завдання й в останньому році зробив незвичайно багацько.

Передусім створено в рамцях статутових можливостей нові Наукові Комісії, як напр. Комісію Літературознавства, Мовознавчу, Комісію Старої Української Літератури та ін., чим поширено організаційну схему Т-ва й поглиблено наукову працю. Як виявила практика, відповідні Комісії під проводом спеціялістів — гуртують людей зі спільними зацікавленнями та вможливлюють працювати в окремих ділянках науки. При цьому важне й те, що Комісії притягають нових наукових працівників та не дозволяють розпорошуватися нашому науковому молоднякові.

З браку відповідного матеріяльного вивінування слабше випала в минулому році науково-видавнича діяльність НТШ. Побіч тому „Записок" та звідомлень із засідань і праці Математично-природописно-лікарської Секції підготовлявся збірник на пошану Грушевського та друкується окремий том „Записок" — збірник українських доповідів, виголошених на II-му Міжнародньому Зїзді Словянських Фільольоґів у Варшаві. Для наукової праці на ЗУЗ дуже важливий осередок була й є Наукова Робітня НТШ, відкрита цю днях; в ній могли користати наукові працівники з найкращої й найбільшої з наших львівських наукових бібліотек.

До минулорічної діяльности НТШ слід влічити вміло зорганізовану доц. д-ром В. Кубійовичем Демографічну Виставу, що тепер перенесена до Берліна, та можнаб сюди влічити теж археольогічні розкопи директора Музею НТШ, доц. д-ра Я. Пастернака в околицях Галича з цінними знахідками.

На свої фінансові спроможності НТШ виконало незвичайно багато!

Інші наукові середовища у Львові, як Національний Музей, Богословське Наукове Т-во виявили теж немалу активність. Останнє зорганізувало цикль популярно-наукових „академічних вечорів", поширюючи свою діяльність не тільки на Львів, але й на більші позальвівські міста (Станиславів, Стрий, Перемишль й ін.).

Велику популярно-наукову видавничу діяльність для широких мас повела в минулім році „Просвіта"; деякі її видання, як напр. В. Кубійовича „Територія й людність українських земель" є незвичайно цінне надбання не тільки в нашій популярно-науковій літературі.

Коли ми при популярно-наукових виданнях, то не можемо промовчати двох важних книжок, що завершилися друком у 1935 році; це: Українська Загальна Енциклопедія — „Книга Знання" та „Велика Історія України", видання І. Тиктора.

Поза Львовом на ЗУЗ із провінціяльних наукових осередків назвемо два: Жовкву із її „Записками ЧСВВ" та Самбір із його Т-вом „Бойківщина". Остання може похвалитися незвичайно великою рухливістю завдяки моральному та матеріяльному меценаторству голови Т-ва, д-ра В. Кобільника. За останній рік видало Т-во „Бойківщина" два томи (V., VI.) свого органу „Літопис Бойківщини", організувало наукові екскурсії та перевело найбільшу й найкращу збірку топографічних матеріялів із своєї области (Бойківщина). Про інші осяги цього Т-ва ми своєчасно інформували читача на сторінках „Нового Часу".

На Закарпатті українське наукове життя зосереджується в ужгородській „Просвіті", що видає свій річник: „Науковий Збірник" та в новозакладенім „Евнографічним Товаристві", про що теж у своїм часі писалося в „Новому Часі".

Найслабше виглядають наші наукові надбання на Буковині; причини цього явища звязані з цілістю незавидного українського життя в Румунії.

Поза українською етнографічною територією на перше місце в науковій праці за минулий рік висувається **Український Науковий Інститут у Варшаві** з проф. д-ром А. Лотоцьким, як директором, та проф. д-ром Романом Смаль-Стоцьким, як секретарем. Крім науково-дослідної праці повів УНІ широко-закроєну науково-видавничу акцію в рамцях свого Т-ва „Праці УНІ у Варшаві" за редакцією проф. Стоцького. Найбільшеж діло УНІ у минулому році це започаткування відбольшевичування Шевченкові твори у повному ювилейному їх виданні. Як виказують перші випуски, буде це найкраще й найбільш критичне видання творів поета, що до нього не можна й прирівняти всяких досьогочасних „академічних" перелицьовувань Шевченка за Збручем. Для праці над творчістю поета зеднав УНІ усю наукову еліту й це теж подекуди показник загальної вартости видання.

Крім „Українського Наукового Інституту" в Варшаві **на еміграції** діють ще такі українські наукові осередки: „Український Науковий Інститут" у Берліні, Вільний Український Університет, Вищий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова та Українське Історично-Фільольогічне Т-во в Празі і рештки славної зі своєї наукової праці донедавна Української Господарської Академії в Подебрадах (тепер приватспілка УТГІ).

Непропорційне до своїх матеріяльних засобів і зовнішніх можливостей українське наукове життя в Америці.

При кінці мусимо згадати **наші втрати** в минулому році. Після незабутньої втрати проф. Грушевського прийшли нові жертви большевицького режиму: Григір Голоскевич, учений мовознавець та проф. мистецтва в Києві, Ол. Новицький. Крім цих перестали на завжди працювати проф. В. Біднов, проф. Ст. Дніпрянський, проф. М. Вікул, проф. Н. Садовський.

Недавно понесло українське загальне мовознавство дошкульну втрату в особі проф. А. Артимовича.

Колиб ми хотіли на основі цього побіжного перегляду українського наукового руху робити якісь **загальні висновки**, то випадалоб ствердити, що в загальній розбудові нашого життя й на науковім його відтинку позначився в минулому році поступ і оживлення. Всеж на те, що зроблено, треба глядіти як на далеко неповний вияв усього морального капіталу українського суспільства, головною його інтелектуальної еліти під теперішню хвилину.

Мгр. Яр. Рудницький.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Дальша підготова „Дня Українських Націоналістів".

Екзекутива „Дня Українських Націоналістів" послідовно приготовляється до цього свята, що має відбутися заходом всіх національних товариств стейту Ню Джерзі. На своєму останньому засіданні, що відбулося дня 9. травня б. р., ухвалило цей день уладити в Лінден, Н. Дж. (Вілик Ґров), а не в Елизабет, як було помилково подано.

Центральний Комітет Українських організацій в Елизабет на своєму засіданні дня 7. травня порішив взяти участь в тому святі і виделеґував до екзекутиви своїх представників, пп. Івана Клока і Константина Пилата. Зновуж відділ 24 Союзу Українок, „Дочки України", делеґував Еву Ковальчук. 65-тий відділ ОДВУ пп. В. Безкоровайну і Галину Соско, а Запорозька Січ, 234 відділ У. Н. Союза — Мих. Ґенегу і Вол. Вітошинського.

Дня 24. травня Екзекутива назначила новий черговий мітинг всіх делеґатів поодиноких організацій, який відбудеться в Нюарку і на який запрошуємо й тих, що ще досі не приступили.

В програму свята входитимуть промови, виступи хорів, орхестр, різні літаків, танки, бейзболові змагання, виграшки й інше. Відбудеться також дефіляда дитячих відділів, пластунів, відділів ОДВУ і січовиків, Червоного Хреста та поодиноких організацій зі своїми прапорами.

Свято буде зняте фаховими людьми на фільму.

Екзекутива „Дня Українських Націоналістів".

Притика прийшов до гостинниці й оглядає спис страв, одначе ніяк не може собі щось відповідного дібрати.

— Може нирки на квасно?
— О, що то, то ні!
— То може язик?
— Ні, щось зовсім противне.
— А, — віддихає з полекшею вейтер — отже шинку!

ОКРУЖНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ МІСТА ФІЛЯДЕЛЬФІЇ І ОКОЛИЦІ.

Отсим повідомляємо всіх відділових урядників міста Філядельфії, Честер, Вілмінґтон, Трентон, Котсвіл, Фінікс віл і околиці, що **в НЕДІЛЮ, ДНЯ 17-го ТРАВНЯ 1936**, в годині першій пополудні, в Українській Гали, 847 Норт Френклін вулиця, Філядельфія, відбудуться **ОКРУЖНІ ЗБОРИ всіх відділових урядників**. На збори буде гол. рек. секр. Дмитро Галичин. Ціль зборів є порадитися, як приєднувати молодь до нашої організації. Також будемо обговорювати справи для добра організації. Просимо всіх урядників прийти на ці збори. 112-3

Антін Пашук, гол. контрольор,
Стефан Слободян, гол. радний.

ЯК НАСТЯ ВОЛОШИН ПРОВЕЛА СТРАСТНИЙ ТИЖДЕНЬ.

Про те так пише часопис „Христос наша сила": Ще перед Квітною Неділею ангел підчас екстаз подиктував Насті кілька разів порядок її терпінь на цілий Страстний Тиждень. Ангел опустив Настю у Квітну Неділю на знак, що Ісус Христос був олущений. У Квітну Неділю один монах студит приніс Насті звичайного жовтого канарка, бо вона дуже любить пташків. Коли Настя терпить, тоді цей канарок сидить скулений і не дає знаку життя; а коли Настя перестає терпіти, канарок зараз весело цвірінькає.

У вівторок, на благовіщення, ня Настя не мала екстази, тільки терпіла дуже великий біль і сум душі, передсмертній страх душі, так як Ісус Христос у Ґетсиманськім Городі.

У вівторок, на благовіщення в те радісне свято, Настя почувала себе такою сильною та втішеною, що, як казала, могла була пішки зайти до Млинів. У год. 2 мала екстазу, в якій виступив їй останній раз терновий вінець на чолі й відновилося бичування на плечах, раменах і грудях. Настя відчувала біль, подібний, як Христос мав, коли з Нього здирали одяг, прилиплий кровю до тіла після бичування. Також виступила рана на правім боці, котра зникла на другий день.

У Велику Середу Настя була духово прибита до хреста. Вона лежала з витягненими руками, всі рани нараз отворилися і побільшилися значно. Екстаза тревала від год. 11.50 до 5.50 з перервами. В год. 3, Настя вмирала на хресті. Це тревало 5 мінут. Вона виглядала справді як умираюча. Образ був такий потрясаючий, що тяжко описати. Потім мала екстазу від год. 8 до 11. Вона терпіла також муки Матери Божої, Марії Магдалини, Івана Євангелиста й інших, що стояли під хрестом у хвилі смерти Ісуса. Найтяжчий день Насті була Велика Середа. Вечором зявився ангел і заповів, що Настя буде мати терпіння скорочені, бо багато людей молилося і молиться за неї.

В Страсний Четвер Настя мала екстазу вечором від год. 8.30 до 10.30. Вона терпіла здіймання з хреста. Мала великий страх і плакала, як ті перші християни, котрі боялися, що буде з Христовим тілом, чи не віддадуть його римським жовнірам на наругу і спалення.

У Велику Пятницю Настя мала по заповідженню ангела лежати цілу ніч на суботу у гробі, бо Христос лежав у гробі. Але ангел увільнив її від терпінь, бо Настя була хора, і монахині, СС. Василіянки, молилися за неї цілу ніч перед виставленими Найсв. Тайнами.

У Велику Суботу Настя перед полуднем коло 20 мінут лежала як мертва у гробі.

Воскресну екстазу мала Настя на Великдень по Службі Божій. Вона бачила тоді Воскреслого Христа й багато ангелів.

Перед Квітною Неділею Настя зовсім не їла в понеділок, середу і пятницю, в інші дні їла аж вечором. У Страсний Тиждень Настя не їла нічого в понеділок, вівторок, середу і пятницю.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Жертви на повенян.

Омелян Рекрут $5; І. Крук $2; по $1: Г. Дутка, П. Накопінський, С. Саска, Г. Лучка, А. Ковалевич, А. Підгородецька, Ф. Лучка, Й. Вербінський, Ф. Накопінський; по 50 ц.: Е. Олійник і А. Гурняк. — Разом $17.

Франко Лучка.

—o—

Перт Амбой, Н. Дж. — Жертвували по $2: Павло Гаврилів, Стефан Гураль; по $1: Ломінська, Фенчинський, С. Дембіцький, Т. Гавриш, Д. Вовк, І. Ваверчак, М. Барилецький, М. Гурняк; по 50 ц.: Ева Терефенко, Анна Лайкош, М. Війтів, Д. Петрів, Ксеня Савків, І. Куриц, П. Макар; по 25 ц.: Йосифа Навогольник, І. Благий, І. Стечак, Ходань (мол.), І. Хомяк, В. Іванців, Катерина Шевчик, І. Лишик (ст.), Розалія Зельвах, Д. Дудич, Ющик, Марія Лайкош, Юлія Андрусечко, Софія Рудик, І. Лишик, (мол.), Розалія Мельникевич, І. Когут, П. Мисак, І. Медвідь, Т. Пашуля, П. Прус, Князь.

о. І. Шуховський.

— Подумайте собі, ця Шепащуткова зовсім не розуміється на річи. Вчора запросила мене на чай і, безстидниця, дійсно подала мені чай!

— У гостинниці сидить батько з пятилітнім синком і замовляє:

— Прошу пиво та содову воду із соком!

— Ні, прошу для тата також пиво! — каже синок до вейтера.

—o—

В суді.

Судця: І ви не жалуєте, що ви розбили вазу на голові чоловіка?

Жінка: Жалую, бо ваза була дорога.

—o—

Лікар: — Ваш чоловік потребує спочинку, спочинку й іще раз спочинку.

Жінка: Це покищо неможливе, пане докторе; я потребую нової суконки, капелюха та весняний плащ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КАЛИНУ АНТОНА, що живе мабуть у Ню Йорку, просить його брат д-р Володимир Калина (Lwow, Ruska 18, East Galicia, Poland) подати йому свою точну адресу. Важна справа. 112-5

НА ПРОДАЖ 53-акрова молочна фарма, дім на 12 кімнат, стодола, 20 коров, хлів, кури, ґарадж, молочарня, вода, ліс, близько школи, добра дорога, всі будинки в добрім стані. Ціна $2,700, готівкою $700. Голоситися до: 112-3

SOPHIE SEROTA,

R. 2, Sherburne, N. J.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ і ДЕЛІКАТЕСЕН, добре вироблений інтерес в українській дільниці. Продам дешево з причини браку помочи. Голоситися до 112-15

М. КОБЗІСТОГО,

64 St. Mark's Pl. (E. 8 St.), N. Y. C.

НА ПРОДАЖ ФАРМА І ГОСПОДАРСТВО В КРАЮ.

Фарма 42 акри, близько Ню Йорку, з домом на 12 кімнат і 5 інших будинків, великий сад, ріка, худоба, коні, багато курей, все знаряддя, господарська машинерія і автомобіль. Власник не може заплатити довгу, продається дешевше як сам дім і будинки вартують.

Господарство в Галичині, перемишлянський повіт, 20 моргів поля, все прикупі і в гарнім положенню, близько залізниці, мурована хата і будинки, вода перед хатою, сад, пасіка пчіл, худоба, коні, обсіяне поле. Власниця вдова слабого здоровля і з малими дітьми, продасть на догідних услівях. 110,-

D U C H,

84 E. 7th St., New York, N. Y.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(5)

Хлопці були здивовані, коли нагло заскрипіли ґамульці. Віз, у якому вони їхали, здавалося, вискочить у повітря. Він пручався, вдаряв в інші вози, підскакував, кидаючи обох по возі. Хлопці вже були певні, що він перевернеться і покотиться в чорні нетри.

В той час серед дикої гущавини, під забарикадованим селом людоїдів, стояв Тарзан і вигукував: „Відчиніть брами!" В середині барикад тремтів зі страху вожд людоїдів, Ґаля Ґаля. Він ніяк не міг зрозуміти, як серед пралісу і гущавини Тарзан зумів відкрити їх сліди і так скоро прибути.

„Що нам тепер робити? Він скарає нас", белькотів ватажок людоїдів до свого помічника, чародія Інтама. „Нічого нам не треба робити", відповів Інтамо. „Наші барикади сильні й високі. Крім цього я зачарував їх так, що ніякі напасники не зможуть їх звалити, ні перескочити. Ми безпечні".

Заспокоєний у той спосіб своїм чародієм, Ґаля Ґаля закричав: „Ми не відчинимо наших брам". Тарзан не відповідав нічого. Замісць цього він сказав твердо до Мувіра: „Наступаймо!" В цю хвилю відважний борець і його воїни вазіри кинулись до барикад, сподіваючися звідти граду стріл і спис.